

Eiropas pilsoņu apspriedes – jauni demokrātijas rīki jaunām Eiropas Savienības institūcijām

Eiropas pilsoņu apspriežu rezultāti

Brisele, 2010.gada janvāris

Projektu atbalsta:

Education and Culture DG

‘Europe for Citizens’ Programme

Pamatinformācija

Eiropas pilsoņu apspriežu projekts ieguva atbalstu Eiropas Komisijas Izglītības un kultūras ģenerāldirektorāta atklātajā projektu konkursā, ar kura palīdzību Komisija vēlējas pārbaudīt jaunas metodes iedzīvotāju iesaistīšanā Eiropas Savienībā un tās lēmumu pieņemšanā. Šī iniciatīva norāda uz ES nepārprotamu interesi līdzdalības demokrātijas metodēs, kas ir gan atbilde uz demokrātijas deficītu ES, gan uz negatīvajiem pilsoņu balsojumiem referendumos, kas saistīti ar ES jautājumiem un politikām. Pilsoniskās sabiedrības organizācijas jau ir izveidojušas un ieviesušas inovatīvas līdzdalības demokrātijas metodes kā „Plāna D demokrātijai, dialogam un diskusijām” sastāvdaļu. Šis plāns tika ierosināts tieši pēc negatīvajiem balsojumiem referendumos (par Konstitucionālo līgumu Nīderlandē un Francijā 2005.gadā), lai uzsāktu divvirzienu dialogu ar iedzīvotājiem par Eiropas nākotni. Par šiem projektiem bija milzīga interese ne tikai no ES institūciju, bet arī nacionālo valdību, parlamentu un pilsoniskās sabiedrības puses.

Pēdējos gados vairākas līdzdalības demokrātijas tehnikas ir attīstījušās vietējā un nacionālā līmenī. Kuras no šīm metodēm var tikt izmantotas, lai sasniegtu rezultātus, ir viens no jautājumiem, uz kuru mēģināja atbildēt šis projekts. Tā pamatā ir uzskats, ka aktīva iedzīvotāju iesaistīšana politikas veidošanā var būt būtisks ieguldījums labākā pārvaldībā. Tiek uzskatīts, ka iesaistoša politikas veidošana veicina lielāku uzticību valdībai, uzlabo demokrātijas kvalitāti un stiprina pilsoniskās prasmes. Visbeidzot, salīdzinot ar tradicionālajām metodēm, kas mēra iedzīvotāju viedokļus ar aptauju palīdzību, iedzīvotāju līdzdalība nodrošina padziļinātāku un kvalitatīvāku ieskatu viņu bažās.

Savukārt nepieciešamība atbildēt uz priekšlikumiem, kurus ir izteikuši iedzīvotāji ES institūcijām – kas ir ļoti reāla vajadzība, lai nostiprinātu līdzdalības demokrātiju kā procesa sastāvdaļu – ir tikusi gadiem ilgi uzsvērtā, un tas arī ir jautājums, uz ko tika vērsta uzmanība šajā projektā¹. Līdz ar Lisabonas līguma stāšanos spēkā, ar jauno Eiropas Parlamenta sastāvu un ar dažu Eiropas Komisijas ģenerāldirektorātu pārstrukturizāciju – proti Tieslietu, pamattiesību un pilsonības ģenerāldirektorāta izveidošanu – būs būtiski izveidot „jaunus rīkus” projektiem, kas turpmāk iesaistīs ES iedzīvotājus, nodrošinot Eiropas institūcijas ar visas Eiropas pilsoniskās sabiedrības organizāciju viedokļiem un galvenais – ar ES iedzīvotāju pieredzi un priekšlikumiem.

Projekta mērķi

Lielākā daļa projektu, ko atbalstīja Eiropas Komisija Plāna D kontekstā, ir virzīti uz jomu noteikšanu, kas ir svarīgas Eiropas iedzīvotājiem, un viņu iesaistīšanu diskusijā par šiem jautājumiem. Eiropas pilsoņu debates gāja tālāk, iesaistot iedzīvotājus no visām ES dalībvalstīm diskusijā par Eiropas nākotni pāri ģeogrāfiskajām un valodu robežām. Taču arī šeit galvenais uzsvars bija uz Eiropas politikas jautājumiem nevis uz līdzdalības jautājumiem un noteikti ne uz līdzdalības jautājumu no iedzīvotāju viedokļa. Ņemot vērā notiekošās izmaiņas Eiropā, šobrīd vairāk nekā jebkad ir nepieciešams, lai ar tiem, kas ir iesaistīti līdzdalības procesos – iedzīvotājiem – notiktu konsultācijas par to, kas viņiem ir nepieciešams

¹ “Izglītības un kultūras ģenerāldirektorāts vēlas spēlēt tā lomu kā sarunu biedrs un pilnvērtīgs partneris organizācijām, kas ir iesaistītas pilsoņu apspriežu rīkošanā. Tādēļ ģenerāldirektorāts uzņemas nodrošināt informāciju un ekspertīzi jautājumos, kas saistīti ar izvēlētajiem projektiem, veicināt pieeju Eiropas ekspertiem un sniegt atbilstošu pārskatu par iedzīvotāju rekomendācijām, kas radās šo apspriežu gaitā,” citāts no EK projektu konkursa (EACEA/07/08 – CITIZENS' PROJECTS).

un ko viņi vēlas, lai viņi varētu un gribētu iesaistīties. Šis uzsvars uz iedzīvotāju līdzdalību un iedzīvotāju vēlmēm ir „Eiropas pilsoņu apspriedes – jauni demokrātijas rīki jaunām Eiropas Savienības institūcijām” projekta mērķis. Galu galā, ja iedzīvotāji ir iesaistīti iedzīvotāju līdzdalības metožu izstrādē, ir lielākas iespējas, ka viņi un citi iedzīvotāji jutīs piederību šim procesam un nodrošinās viedokļus un domas, kas padarīs šīs metodes lietotājiem draudzīgākas, efektīvākas un iedarbīgākas.

Tātad šis projekts mēģina aizpildīt robu starp ES jau izveidotajiem formālajiem konsultāciju mehānismiem un veidiem, kādos Eiropas iedzīvotāji vēlas iesaistīties Eiropas lēmumu pieņemšanā. Tas pieiet šim jautājumam no praktiskās puses – konsultējoties ar iedzīvotājiem par to, kā viņi vēlas tikt iesaistīti. Tas arī mēģina identificēt, kādu plašāku procesu ietvaros šādām konsultatīvām darbībām ir jānotiek, lai nodrošinātu, ka iedzīvotāji jūtas uzrunāti jēgpilnā un vērtīgā veidā, un līdzdalības demokrātijas metodes ir izmantotas pilnā mērā.

Nacionālās apspriedes

Projekta laikā 2009.gada novembrī notika 4 nacionālās apspriedes Vācijā, Bulgārijā, Ungārijā un Latvijā. Tās saveda kopā iedzīvotājus, ekspertus un lēmumu pieņēmējus kopīgā dialogā par iedzīvotāju līdzdalību. Nacionālajās apspriedēs iedzīvotāji iesaistījās sarunā par līdzdalības demokrātijas metožu izmantošanu Eiropas līmenī un atbildēja uz virkni jautājumu:

- Aprakstiet, kā jūs gribat justies, kad piedalāties veiksmīgā un jēgpilnā dialogā par Eiropas nākotni?
- Kas vienkārši nedrīkst notikt?
- Kad iedzīvotājiem ir jāiesaistās lēmumu pieņemšanas procesā?
- Kurās politikas jomās Eiropas Savienībai ir jāiesaista iedzīvotāji?
- Kāda sagatavošanās ir nepieciešama iedzīvotājiem, lai piedalītos šādā pasākumā?
- Kas veicinātu iedzīvotājus iesaistīties ES lēmumu pieņemšanā?

Kā jūs gribat justies, kad piedalāties veiksmīgā un jēgpilnā dialogā par Eiropas nākotni?

Atspoguļojot to, kā viņi vēlētos justies, iesaistoties dialogā, iedzīvotāji no dalībvalstīm sniedza dažādas atbildes un uzsvēra vairākas lietas, kas palīdzētu viņiem gūt pozitīvu pieredzi šajā procesā.

Sajūtas ietvēra cerības un pārsteigumu, pozitīvas izjūtas par procesu, ziņkārību, nemieru, kā arī vēlmi pēc plašākas informācijas. Vācijā bija būtiski jūtams, ka iesaiste dialogā par Eiropas nākotni ir pozitīva lieta, kas beidzot dod iedzīvotājiem kaut kādu atbildību par Eiropas nākotnes veidošanu. Šāds uzskats bija nozīmīgs arī Bulgārijā. Arī Latvijā tas bija līdzīgi, un šis process tika uzskatīts par būtisku ES ieguldījumu tās pilsoņos. Dalība apspriedē nozīmēja piederības sajūtu ES pilsoņu kopumam.

Starp praktiskākām lietām, ko uzsvēra dalībnieki un kas varētu palīdzēt iedzīvotājiem just, ka viņi ir iesaistīti jēgpilnā dialogā, bija aicinājumi pēc:

- Plašākas informācijas par Eiropas Savienību un dažādajiem lēmumu pieņemšanas procesiem;
- Skaidrāk strukturētas informācijas, kas ir saprotama un viegli pieejama visiem;
- Plašākas komunikācijas līdzekļu un formu izmantošanas;
- Procesā caurspīdīguma un jēgpilnības, īpaši attiecībā uz diskusiju rezultātiem un kas ar tiem notiek pēc diskusijām.

Kas vienkārši nedrīkst notikt?

Galvenās bažas, ko izteica iedzīvotāji, bija tās, ka viņi varētu izteikt viedokļus par dažādiem jautājumiem, bet viņu balsis lēmumu pieņēmēji nesadzirdēs – ka viņu viedoklim nebūs nekādas sekas vai ka viņi nesaņems lēmumu pieņēmēju atgriezenisko reakciju. Iedzīvotāji aicināja uz to, ka viņu līdzdalība tiktu patiesi novērtēta un ka viņu darbs – ieskaitot patērēto laiku - novērtēts. Visās 4 valstīs iedzīvotāji uzsvēra nepieciešamību izvērtēt izmaiņas pēc iedzīvotāju konsultācijas – kas noticis konkrētajā jautājumā pēc iedzīvotāju iesaistīšanās.

Citas lietas, no kurām vajadzētu izvairīties:

- Nevienlīdzīgs svars viedokļiem, ko iedzīvotāji izteikuši dažādās valstīs;
- Subjektīvs vai tendenciozs dialogs un tā izvērtējums pēc tam – ka dialogs nav neitrāls. Iedzīvotāju teiktais ietvēra tādus jautājumus kā personīgās, biznesa vai institucionālās intereses, kas ietekmē dialogu un veicina tā korumpētību;
- Atbilstošas informācijas trūkums vai informācija, kas nav pieejama visiem. Dalībnieku teiktais ietvēra tādus jautājumus kā izvēlētos vidutājus, atšķirīgas komunikācijas formas nekā tikai rakstiskās, žargonu vai specializētu valodu;
- Neproduktīvs un nekonstruktīvs līdzdalības process, kas neved pie konkrētiem rezultātiem. Izskanēja aicinājums uz to, ka līdzdalībai nevajadzētu būt ierobežotai tikai ar kampaņām – vēlēšanu vai publicitātes;
- Ka ne visas balsis tiek sadzirdētas dialogā vai ka nav veida, kādā saskaņot dažādus viedokļus. Tas tika saistīts ar aicinājumiem pēc dialoga noteikumiem, kas nodrošinātu, ka tajā nav personisku uzbrukumu, aizspriedumu vai apātijas. Iedzīvotāji arī norādīja, ka ir jāizvairās no noteiktu jautājumu padarīšanas par tabu – un ka dialoga tēma nedrīkst būt tik šauri definēta, ka jaunas un potenciāli inovatīvas idejas nevar tikt iesaistītas.

Vienā valstī dalībnieki apsveica domu par lielāku iedzīvotāju iesaisti ES lēmumu pieņemšanā, bet neatbalstīja referendumus par katru jautājumu, baidoties, ka šāds formāts varētu negatīvi ietekmēt vēlētāju līdzdalību un vispārējo attieksmi pret ES.

Kad iedzīvotājiem ir jāiesaistās lēmumu pieņemšanas procesā?

Grupās notika diskusijas par plusiem un mīnusiem iedzīvotāju iesaistē dažādos lēmumu pieņemšanas posmos. Jautājumi, uz kuriem norādīja apspriežu dalībnieki dažādās valstīs:

	Priekšrocības	Trūkumi
Darba kārtības izveides posms	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kopīga problēmu definēšana ▪ Var sasniegt skaidrākus rezultātus ▪ Iedzīvotāji un organizācijas ir informēti	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Var novirzīt rezultātu vai uzmanību vai zaudēt pareizo laiku ▪ Laikietilpīgi un neefektīvi ▪ Process ir ilgāks
Ekspertu iesaiste	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Iedzīvotāju viedokļi un kontrole var tikt īstenota ▪ Lielākas ietekmes iespējas ▪ Viedokļus var aizstāvēt ▪ Var nodrošināt atbalstu no mērķgrupas ▪ Profesionāļu viedokļi	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Šī loma uzliek īpašu atbildību
Politikas ieviešana	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izmantot pēdējo iespēju panākt izmaiņas	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jau ieguldītais darbs var tikt izšķiests

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Iedzīvotāju viedoklis ir visatbilstošākais šajā posmā ▪ Lēmumi ir labākā kvalitātē, jo iesaistās vairākas puses ▪ Plašāks ekspertu loks 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Process var tikt nobloķēts ▪ Vienots standarts ir jāattiecina uz visiem un visiem ir tam jāpielāgojas, pat ja viņi nav bijuši iesaistīti iepriekš
--	---	--

Daži iedzīvotāji aicināja iesaistīt ekspertus, kad iedzīvotāji ir iesaistīti lēmumu pieņemšanā dienaskārtības veidošanas posmā. Neformālu struktūru vai institūciju izveidošana tika piedāvāta kā līdzeklis iedzīvotāju pārraudzības nodrošināšanai pār lēmumu pieņemšanu un ieviešanu. Tika uzvērta arī jautājums par to, vai iedzīvotājiem ir pietiekošas zināšanas un informācija, lai varētu iesaistīties līdzdalības procesā lēmumu pieņemšanā.

Vēl viens lēmumu pieņemšanas posms, kurā dalībnieki uzskatīja, ka iedzīvotājiem ir jābūt iesaistītiem ir monitoringa jeb kontroles posms. Galvenais ieguvums no tā būtu tas, ka iedzīvotāji varētu nodrošināt pilsonisko kontroli. Lai tas notiktu un iedzīvotāji varētu šo lomu veikt pilnvērtīgi, nepieciešama viņu informēšana, un šai informācijai jātiek nodrošinātai kā diskusijām sekojoši procesa daļai (arī pēc iedzīvotāju iesaistes).

Referendumi tika pieminēti kā viens no veidiem, kas veicina pilsoņu iesaistīšanos lēmumu pieņemšanas procesā. Virkne priekšrocību un trūkumu tika apspriesti darba grupās. Neskatoties uz bažām, ka šis mehānisms varētu palielināt vēlētāju apātiju vai neatbilstoši palielināt referendumu skaitu, šis un citi veidi pilsoņu konsultācijām (piemēram, tiešsaistes petīcijas) tika principā pieņemti.

Uz jautājumu, kad pēc dalībnieku domām būtu par agru vai par vēlu iesaistīt viņus lēmumu pieņemšanas procesā, tika iegūtas šādas atbildes:

Par agru	Par vēlu
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kad ir nepietiekoši daudz informācijas ▪ Nav skaidrības par jautājumu vai iedzīvotāju lomu ▪ Jautājums vēl nav svarīgs sabiedrībai vai nav tās dienaskārtībā ▪ Viss vēl ir projekta stadijā 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lēmums jau ir pieņemts vai izlemts, ieskaitot nacionālo līmeni ▪ Lēmums ir pieņemts vienpusēji ▪ Nav pietiekoši daudz laika iedzīvotāju konsultācijām ▪ Kad nacionālie eksperti vēl nav tikuši iesaistīti ▪ Lēmums ir pieņemts Eiropas Parlamentā

Vispārējais konsensus bija, ka ar iedzīvotājiem ir jākonsultējas visos lēmumu pieņemšanas procesa posmos – darba kārtības izstrādes posmā, ekspertu iesaistes posmā, politikas izstrādes un ieviešanas posmā un politikas ieviešanas pārraudzības posmā – kaut arī iedzīvotāji apzinās, ka ir noteikti priekšnoteikumi, ieguvumi un trūkumi viņu iesaistei dažādos posmos un dažādās lomās.

Kurās politikas jomās Eiropas Savienībai ir jāiesaista iedzīvotāji?

Pēc nelielas ekspertu prezentācijas par politikas jomām, kurās ES ir kompetences, dalībnieki tika lūgti identificēt, kurās politikas jomās viņi gribētu tikt konsultēti. Papildus tam viņi norādīja uz specifiskiem aspektiem tajās politikas jomās, kurās viņi gribētu, lai ar viņiem konsultējas:

Lauksaimniecība, zivsaimniecība un pārtika	Maksājumu vienlīdzība; ģenētiski modificēta
---	---

	pārtika; ražošana un tās apmēru izvēle; starptautiskais imports
Uzņēmējdarbība	Atbalsta programmas; vienotā tirgus nosacījumi; finanšu institūciju un banku pārraudzība; birokrātija un uzņēmējdarbības vide
Kultūra, izglītība un jaunatne	Izglītības standarti un harmonizācijas jautājumi visā ES (vecumi, augstākās izglītības programmas un apmaiņas, minoritāšu integrācija, labās prakses apmaiņa izglītībā); jaunatnes NVO; izglītība konkurētspējas nodrošināšanai; pētniecības un attīstības finansēšana; kultūras mantojums
Ekonomika, finanses un nodokļu politika	Eiropa ieviešana; nodokļu harmonizācija
Nodarbinātība un sociālās tiesības	Risinājumi bezdarbam; minimālās algas; darba tirgus liberalizācija; iespēju vienlīdzība un pieeja darba tirgum; sociālās ekonomikas atbalsts; sociālās tiesības
Enerģētikas un dabas resursi	Enerģijas avoti, to alternatīvas un drošība; zaļā/atjaunojamā enerģija
Vide, patērētāji un veselība	Datu aizsardzība; veselības jautājumi un bažas; veselības aizsardzība (iekļaujot pieejamību, nodrošināšanas standarti, veselības apdrošināšana); vides likumdošanas ekonomiskās sekas; pensijas; kvalitātes nodrošināšana kā patērētāju aizsardzības daļa; NVO iesaiste vides jautājumos
Ārējās attiecības un ārpolitika	Ārējā palīdzība; migrācija
Reģionālā un vietējā attīstība	Līdzfinansējums un infrastruktūra; reģionālā kohēzija
Zinātne un tehnoloģija	Konkurētspēja; izglītība tehniskajos jautājumos; sasaiste ar izglītību; finansējums; Boloņas process
Transports un ceļošana	Trans-Eiropas infrastruktūras tīkli

Neskatoties uz to, ka tā ir Komisijas kompetence, vienā valstī dalībnieki vēlējās tikt konsultēti arī jautājumā par ES paplašināšanos. Daži caurviju jautājumi kā, piemēram, atbalsts amatniecībai un smadzeņu aizplūšanas jautājums, arī tika pieminēti dažās valstīs kā papildu jomas, kurās iedzīvotāji vēlētos, ka ar viņiem konsultējas.

Starp iemesliem, izvēloties šīs politikas jomas, dalībnieki uzsvēra to iespaidu uz iedzīvotāju ikdienas dzīvi, akcentējot, ka šie ir jautājumi, kas nav pārāk abstrakti, lai tos saprastu.

Kas veicinātu iedzīvotājus iesaistīties ES lēmumu pieņemšanā?

Vispirms iedzīvotājiem tika lūgts norādīt, kas viņus motivēja piedalīties šajā Eiropas pilsoņu apspriedē. Kaut arī dalības iemesli bija diezgan dažādi, visās valstīs to vidū bija vispārēja interese par apspriedes jautājumu un Eiropu, vēloties uzzināt vairāk par apspriežamajiem jautājumiem un iepazīties ar jauniem cilvēkiem. Vēl viens būtisks iemesls, kas tika pieminēts visās 4 valstīs, bija vēlme būt aktīvam pilsonim, rādot piemēru. Interese par jauniem pārvaldības modeļiem un līdzdalību arī tika minēti kā iemesli.

Papildus personiskajai motivācijai dalībai Eiropas pilsoņu apspriedē, iedzīvotāji arī tika lūgti identificēt, kādus ieguvumus iedzīvotāju līdzdalība varētu sniegt viņiem personīgi un ES, kas varētu veicināt līdzdalību un kas varētu būt bremzējoši faktori līdzdalībai.

Ieguvumi man personīgi	Ieguvumi Eiropas Savienībai
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Iegūt zināšanas, plašāku ieskatu un informāciju – uzzinot vairāk par citiem cilvēkiem, valstīm, ES, jautājumiem... ▪ Iespēja ietekmēt situāciju un lēmumu pieņemšanu ▪ Cerība, ka Eiropas iedzīvotāju balsis tiks sadzirdētas ES un institūcijās ▪ Lielāka identifikācija ar ES un Eiropas pilsonību ▪ Palielināt pašpārliecinātību un satikt jaunus cilvēkus 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Augstāka ES lēmumu kvalitāte ▪ Lēmumiem ir lielāka leģitimitāte – tie tiek veidoti ar lielāku sabiedrības daļas atbalstu, ir caurspīdīgāki, ES var kļūt tuvāka pilsoņiem, kuri savukārt saprot ES labāk ▪ Lielāks skaits cilvēku, kuri saprot, ka viņi ir ES pilsoņi un ir līdzatbildīgi par lēmumiem un ES attīstību – lielāka pilsoņu uzticība Eiropas projektam, cieņa pret to un ES darbu ▪ Iespēja risināt ES problēmas un atrast pilnīgākus risinājumus ▪ ES spēja izprast nacionālā līmeņa problēmas ▪ Labāka izpratne par iedzīvotāju vajadzībām un viņu reakciju uz lēmumiem ▪ Labas sabiedriskās attiecības ES – tai ir atpazīstams tēls
Motivējoši faktori	Bremzējoši faktori
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Savlaicīga iesaiste un pietiekoša informācija ▪ Skaidrība par lēmumu pieņemšanu, iedzīvotāju lomu un iespējām piedalīties tajā ▪ Iespēja strādāt kopā, iesaistīties ▪ Iedzīvotāji jūt rezultātus un jautājumu nozīmi savā ikdienas dzīvē ▪ Stimuli/atbildība iedzīvotājiem par viņu līdzdalību ▪ Skaidrs un praktisks procesa iznākums ▪ Laba atgriezeniskā saite un informācija no ES par to, kā tā izmantos, apstiprinās vai noraidīs iedzīvotāju idejas ▪ Lielāks pasākumu skaits palielinātu to atpazīstamību un tādējādi vēlmi piedalīties ▪ ES lēmumu pieņemšanas procedūru zemā kvalitāte un lēnums (vēlme to uzlabot) ▪ Vēlme mainīt pastāvošo situāciju 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Informācijas trūkums vai komplicētas ES terminoloģijas izmantošana, nepieejama informācija ▪ Uzticības trūkums par līdzdalības aktivitāšu patiesumu un iespējamām izmaiņām ▪ Nav skaidru zīmju par to, ka iedzīvotāji ir sadzirdēti vai arī nav sniegta atgriezeniskā saite par viņu idejām ▪ Necienīga izturēšanās pret iedzīvotāju idejām un viedokļiem ▪ Nav atbilstošs nacionālais līdzdalības ietvars ▪ Nav efektīvas līdzdalības metodes, īpaši grūti sasniegt izolētas grupas ▪ Trūkst caurspīdīguma ES lēmumu pieņemšanas procesā

Kāda sagatavošanās ir nepieciešama iedzīvotājiem, lai piedalītos šādā pasākumā?

Jautājumā par līdzdalību ES lēmumu pieņemšanā un šādas diskusijas saturu, dalībnieki no visām valstīm norādīja, ka viņu svarīgākā vajadzība ir saņemt atbilstošu, savlaicīgu un īpaši šim mērķim sagatavotu informāciju. Pamatojoties uz šo informāciju, viņi būtu paši spējīgi savākt vairāk informācijas un noformulēt paši savus viedokļus. Nodrošinātai informācijai ir jāapraksta esošā situācija, ieguvumi un zaudējumi, vēsturiskā attīstība, kā tā ietekmēs iedzīvotājus un cita atbilstoša informācija, lai nodrošinātu iedzīvotāju iespēju iesaistīties jautājumā un izprast konsultāciju kontekstu.

Papildus informācijai par jautājumu, par kuru ar viņiem konsultējas, iedzīvotāji arī norādīja, ka viņu līdzdalībai ir svarīga informācija par procesa mērķiem un nākotnes perspektīvām. Kā nepieciešama sagatavošanās sastāvdaļa līdzdalībai tika nosaukta arī vispārīga personiska ieinteresētība.

Pasākumu, ko apmeklē iedzīvotāji, sagatavošana tika uzskatīta par labu, ja tā aptvēra lietas, ko viņi uzskatīja par nepieciešamām, – uzticams rīkotājs, savlaicīga sagatavošanās informācijas nodrošināšana (ieskaitot organizatorisko), kontaktpersona, kas ir pieejama jautājumu noskaidrošanai u.c. Tāpat tika uzskaitīti sagatavošanās darbi, kas nepieciešami, lai nodrošinātu dalībnieku, ieskaitot nepieredzējušu ceļotāju, dalību konsultācijās ar pēc iespējas minimālām grūtībām.

Attiecībā uz personīgo sagatavošanos, iedzīvotāji norādīja sekojošo:

- Valodu zināšanas;
- Atvērtību citu cilvēku viedokļiem;
- Nobriedusi attieksme; vēlme uzņemties atbildību;
- Sarunas ar ģimeni, draugiem un kaimiņiem un citiem cilvēkiem no savas personīgās vides, lai apkopotu citus viedokļus.

Kā ES ir jāreaģē uz iedzīvotāju sniegtajiem priekšlikumiem?

Kad dalībniekiem tika uzdots jautājums, kā ES vajadzētu integrēt iedzīvotāju priekšlikumus politikā, visās valstīs tiks sniegta virkne praktisku ierosinājumu, kā to darīt. Viens no šādiem ierosinājumiem bija izveidot departamentu, kas seko līdz jautājumiem, nodrošinot informāciju par progresu ar ieinteresētu darbinieku palīdzību. Kā alternatīva tika ierosināts padarīt atbildīgas par šo procesu jau eksistējošos kompetentos un atbildīgos cilvēkus, departamentus un institūcijas. Iedzīvotāji arī uzsvēra, ka viņi varētu pieņemt viņu priekšlikumu noraidīšanu, ja tā iemesli būtu caurspīdīgi un par to tiktu sniegta informācija.

Attiecībā uz komunikāciju par tālāku iedzīvotāju priekšlikumu integrāciju politikas veidošana, dalībnieki aicināja veidot informatīvas kampaņas par līdzdalības veidiem un iespējām, veicināt mediju iesaisti, radošu veidu attīstību sasaistei ar iedzīvotājiem un visu sociālo jomu iesaisti šādā komunikācijā. Personīgas tikšanās, ziņu lapas, īpaša mājas lapa un tālruna līnija par priekšlikumu gaitu – pat ES pasta kastītes vai pasta nodaļu izmantošana par informācijas punktiem – tika piedāvātas kā formas, lai nodrošinātu iedzīvotāju informētību. Iedzīvotāji uzskata, ka Eiropas institūcijām, nacionālajam valdībām un Eiropas Parlamenta deputātiem ir svarīga loma komunikācijā ar iedzīvotājiem par priekšlikumu tālāko gaitu.

Atbildot uz jautājumu, kad iedzīvotāji vēlas būt informēti par tālāku viņu priekšlikumu gaitu, iedzīvotāji aicināja uz pastāvīgu, divvirzienu informācijas plūsmu ar labu atgriezenisko saiti ar iedzīvotājiem. Valstu vidū bija nesaskaņas jautājumā par to, vai ir jānosaka konkrēti termiņi atgriezeniskajai saitei.

Nākamie soļi

Nacionālās apspriedes skaidri norādīja, ka ir skaidri ieguvumi iedzīvotāju iesaistei diskusijā par iedzīvotāju konsultēšanas veidu un metodoloģiju. Ar ekspertu un moderatoru palīdzību iedzīvotāji izstrādāja priekšlikumus līdzdalības pasākumu uzlabošanai nākotnē.

Lai papildinātu un apspriestu četru nacionālo apspriežu rezultātus, 2010.gada 25.februārī notiks Konsultatīvās padomes sanāksme. Padome, kurā darbojas līdzdalības eksperti un praktiķi, formulēs papildu rekomendācijas politikas veidotājiem par savu pieredzi un arī mēģinās uzsvērt galvenos secinājumus no četrām nacionālajām apspriedēm. 2010.gada 26.februārī 5 pārstāvji no katras no 4 dalībvalstīm kopā ar iedzīvotājiem, kas ir piedalījušies citos līdzdalības projektos, Konsultatīvo padomi, pilsoniskās sabiedrības pārstāvjiem un Eiropas amatpersonām piedalīsies projekta Eiropas konferencē un diskutēs, kā veicināt iedzīvotāju līdzdalību Eiropā. Priekšlikumi no nacionālajām apspriedēm un Konsultatīvās padomes viedokļi tiks prezentēti un apspriesti.

Konsultatīvās padomes viedokļi un konferences galvenie secinājumi tiks iekļauti gala ziņojumā un būs pieejami pēc šiem diviem noslēguma pasākumiem.

Kontakti

Lai uzzinātu vairāk par Eiropas pilsoņu apspriedi Latvijā, lūdzu, sazinieties ar projekta vadītāju Latvijā:

Dace Akule
Eiropas politikas pētniece
Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS
Alberta iela 13,
Rīga, LV – 1010
Latvija

e-pasts: akule@providus.lv
telefons: 67039258

Par vispārēja rakstura informāciju par Eiropas pilsoņu apspriedi, lūdzu, sazinieties ar projekta vadītāju:

Kenan Hadzmusic
Project manager, ECAS
Rue du Prince Royal 83
1050 Brussels
Brussels, Belgium

e-pasts: kenan.hadzmusic@ecas.org
telefons: + 32 2 5480493